RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

II. ÅRG. STOCKHOLM, 15 AUGUSTI 1913. N:r 16.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad
Redaktör: ESTER BRISMAN.
Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten
Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 krona 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.
Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.
Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f m.—7 e. m.

> På förhållandena i familje- och samhällslivet har tilldelandet av politisk valrätt åt kvinnorna icke i något avseende haft någon skadlig verkan; snarare tvärtom. Det ligger ju i sakens natur att likställighet i rättigheter har en sund och förädlande verkan på människors sätt att bemöta varandra. Och att kvinnornas utövning av den politiska valrätten vore ägnad att störande ingripa i familjelivet och i husmoderns omsorger, är ej annat än ett fantasifoster av svaga män, som frukta att deras traditionella auktoritet skall minskas genom en sådan reform.
>
> *Leo Mechelin.*

Med männen för fosterlandet.

Högerpressen sysselsätter sig för närvarande, som redan förut framhållits, ofta med kvinnornas rösträttsfråga, och detta är ju ur en synpunkt ett glädjande tecken, ty det visar, att vår fråga icke mer skymtar i framtidens gyllenblå drömbelysning, utan står inpå oss som en kompakt verklighet, med vilken de politiska partierna måste räkna. Mindre glädjande äro visserligen förvridningarna av fakta, de grundlösa anklagelserna för bristande fosterlandskärlek, för blind partiunderkastelse, för antagonism mot männen liksom det i sin orimlighet groteska förblandandet av vår svenska taktik, byggd på upplysningens och övertygelsens säkra grund, med de engelska suffragetternas hysteriska våldsmetoder. Alla dessa förvrängningar upprepas med nya eller gamla vändningar i olika högerorgan landet runt.

Som regel lönar det sig knappt att bemöta dylika av partifanatism uppkonstruerade vrångbilder med annat än ett smålöje och med tystnad. Men någon gång gripes man av lust att med några enkla ord belysa haltlösheten av de mot vår rösträttsrörelse riktade anklagelserna, i all synnerhet om de ha något av nyhetens behag, vilket ju är sällsynt nog.

N. D. A. innehåller den 29 och 30 juli ett par ledare, riktade mot rösträttsrörelsen. Kvinnorna anklagas för frånvaro av allt politiskt intresse och för att sätta sin rösträtt före fosterlandets väl. Det förutspås, att de kvinnliga väljarna skola framförallt öka de socialdemokratiska rösterna, och hela vår fråga betecknas som "en livsfientlig konstruktion". Men allt det där ha vi hört förut i så många tongångar, att det verkar som en slagdänga, framhasplad på ett utslitet positiv.

Artiklarna i fråga innehålla dock denna gång en ny anklagelse, som i sanningens — eller rättare i tankeredans namn — bör bemötas. Den lyder sålunda: Det finnes ett ord, som dömer hela den kvinnliga rösträttsrörelsen och det är "könssolidariteten". Detta ord förekommer ofta angivet som hela rörelsens nyckel. — — — Livet vet icke av denna konstruerade könssolidaritet, som i sina värsta yttringar leder till könsfiendskap. Den könssolidaritet, som livet vill, det är mellan man och kvinna. Den som kvinnosakskvinnorna gå ut ifrån, den har inga rötter i livet och naturen. Och skulle samhället bestå vapen till det ena könets väpnande mot det andra, så beginge samhället ett brott mot sig självt.

Hela detta resonemang är grundat på en egendomlig begreppsförvirring. Människor sammansluta sig för att nå ett mål, och de äro solidariska i fråga om detta, de bekämpa gemensamt hindren för detta måls uppnående, dessa må sedan bestå i andra människors motstånd eller i sakliga svårigheter. Då kvinnorna organisera sig för att uppnå fullt politiskt medborgarskap, kan man visserligen tala om könssolidaritet, men denna är ingalunda liktydig med antagonism mot männen, utan mot kvinnorösträttens motståndare, dessa må nu vara män eller kvinnor. Därtill kommer att på vår sida står ett ofantligt stort antal män, som äro våra hjälpare, några av de varmaste anhängarna ha ju t. o. m. bildat en förening för att understödja vår rättvisa sak. Könssolidariteten utgör ej heller det starkaste bindemedlet inom rösträttsrörelsen — det består av kärlek till rättvisa och omsorg för fosterlandets bästa.

Men att solidaritet mellan kvinnor både finnes och än mera behöves, är en säker sak. I kamp för rättigheter hålla alltid de uteslutna samman. Så har borgarståndet gjort, så göra arbetarna, och det vore mer än underligt om icke kvinnorna skulle följa denna i hög grad naturliga taktik. Men därifrån är steget till könsantagonism och könshat oändligt långt och ligger på ett annat plan.

Hela den svenska kvinnorörelsen har under kampen för rätt till utveckling och rätt till arbete hållit sig fri från könskampens styggelse. Dess fortsättning — den kvinnliga rösträttsrörelsen — har tidigt och medvetet sökt samarbeta med männen och aldrig glömt, att fosterlandets välfärd var huvudsaken. Långt ifrån att kvinnornas medborgarrätt kommer att leda till "det ena könets väpnande emot det andra" kommer det i stället att skapa flera gemensamma intressen, djupare förstående och mer givande samarbete i samhällets tjänst mellan män och kvinnor. En rörelse, som har till sin innersta strävan att arbeta med männen för fosterlandet, har rätt att avvisa alla förebråelser för att vilja väpna det ena könet mot det andra.

Lantdagsvalen i Finland.

De kvinnliga kandidaterna.

Då lantdagen i början av maj avslutade sin verksamhet, spred sig nästan omedelbart ryktet att flertalet av de mest beprövade och högst värderade förmågorna inom representationen skulle för de stundande valen avsäga sig kandidatur. Detta besannade sig tyvärr. Mest känbart var manfallet inom Svenska folkpartiet av vars 26 representanter mer än hälften av olika skäl vägrade att ånyo låta sig uppställas. Att denna omständighet var ägnad att framkalla oro inom alla partiläger var naturligt. Huru intressera väljarna för de homines novi, som kunde förmås att låta uppställa sig som kandidater? Huru kunna med idel nya namn locka lantmännen att från slåtter och skörd samlas kring valurnorna? Huru förmå villaborna att trotsa stadskvalmet för att genom sina röster bidraga till att i lantdagen införa alla dessa för den stora allmänheten ännu så föga bekanta förmågor? Se där de frågor, som dryftades om och om igen inom de skilda politiska organisationerna, och svaret blev: genom anordnande av en målmedveten agitation. Men ack, även härtill behövdes krafter och intresse mer än som tycktes möjligt att i sommarhettan uppdriva. Resultatet tyckes även tyda härpå. Nästan från alla valområden meddelas om ett svagare deltagande än vid föregående val.

Med agitation förstå vi dock hos oss någonting helt annat än i flera av de stora kulturländerna, där ett formligt köpslående om röster torde äga rum. Vår agitation ställer som sitt första medel ett ständigt framhållande för väljarmassorna av deras fosterländska plikt att icke låta några personliga intressen avhålla sig från deltagandet i valen, deras skyldighet att genom så många röster som möjligt för den ryska övermakten göra klart att lantdagen verkligen representerar folkviljan. I detta avseende tror jag verkligen att alla partier åtminstone denna gång varit fullt ense. Men sedan spela klass- och språkintressen in och den vackra harmonien förbytes till den mest kakofoniska musik man kan tänka sig. De borgerliga varna för socialisternas ansvarslösa tilltag och tomma löften. Socialisterna hetsa sina partikamrater genom bloddrypande skildringar av det borgerliga förtrycket. De finska partierna vilja avskudda sig det "främmande, svenska väldet", och svenskarna mana till uthålligt försvar av modersmål och fäderneärvd kultur. Till heder för kvinnorna tror jag mig kunna våga påståendet, att den agitation, som bedrivits till förmån för deras kandidater, ställt sig jämförelsevis oberoende av de hjälpmedel, som ligga i ett förklenande av motkandidater och ett framhållande av andra partiers fel och brister.

Inom Svenska kvinnoförbundet uppställdes denna gång tvänne kandidater, nämligen yrkesinspektören, fröken Vera Hjelt samt förbundets ordförande, fröken Annie Furuhjelm. Då den förstnämnda var en av de få från tidigare lantdagar kvarstående kandidaterna, men fröken Furuhjelm nyuppställd, höll man före, att agitationen företrädesvis borde rikta sig på den senare. Vid allmänt valmöte inom förbundet uppställdes trenne listor: en som i första rummet bar namnet Annie Furuhjelm, en annan med Vera Hjelt och en tredje, å vilken bägge kandidaterna funnos upptagna. Övriga platser å listorna (vid det hos oss använda proportionella valsystemet upptaga listorna i allmänhet tre namn) fylldes med sådana manliga kandidater, som ansågos kunna verka "dragande" på väljarna, naturligtvis dock även med hänsyn tagen till deras riktning i de sociala frågor, som speciellt beröra kvinnorna. Sedan listorna försetts med tillräckligt antal underskrifter, och deras respektiva valmansföreningar utan motsägelse intagits i Svenska folkpartiets stora valförbund, begynte den egentliga agitationen, för vars fullföljande en särskild av 65 förbundsmedlemmar bestående valkommitté med ett trängre verkställande utskott hade valts. I de flesta tidskrifter infördes uppsatser, dels behandlande kandidaternas tidigare

Borstmagasinet
R. STOCKLASSA
25 Drottninggatan 25
Allm. Tel. 30 58. (A. F. 1582)

Svaluddens Pensionat
rekommenderas
Rikstel. Ulriksdal 17. Allm. tel. Ulriksdal 85.
Postadress Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Ivar Hæggströms Boktr. A. B.
26 Gamla Kungsholmsbrogatan
Allt slags boktryck.

LAGERSONS SKOMAGASIN
Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

verksamhet, dels innehållande biografiska data. Av utskottets medlemmar höllos på olika ställen i landsorten *föredrag* om valen. Valupprop infördes i alla mera lästa tidningar samt spriddes i övertryck bland väljarna. Slutligen anmodades även kandidaterna själva att ställa sig i kontakt med väljarmassorna på möten, som anordnades dels av Svenska kvinnoförbundet, dels av Svenska folkpartiet. Resultatet av denna agitation för våra kvinnliga kandidater är ännu okänt.

Utom de bägge av Svenska kvinnoförbundet uppställda kandidaterna ha inom Svenska folkpartiet uppställts ytterligare tre kvinnliga kandidater, nämligen i Åbo län d:r Jenny af Forselles, i Wasa södra valkrets fröken Dagmar Neovius och i Wasa norra valkrets fröken Augusta Krook. Då alla dessa tidigare deltagit i lantdagsarbetet, torde deras inval vara tämligen säkerställt, *åtminstone för de två förstnämndas* vidkommande. Fröken Krook är icke fördelaktigt uppställd på listorna.

Det ungfinska partiet har uppställt endast tre kvinnliga kandidater: d:r Tekla Hultin, fröken Sofia Streng och fru Maria Ahlman. Något särskilt agitationsarbete till förmån för dessa kandidater torde ej bedrivits.

Inom det gammalfinska partiet har ett alldeles motsatt förhållande ägt rum, i det såväl valmansföreningarna som kandidaterna själva varit i livlig verksamhet. Agitationen har liksom inom Svenska folkpartiet bedrivits såväl genom pressen som å särskilt för ändamålet anordnade möten, där kandidaterna *försatts i tillfälle att med*dela sig med valmanskåren. Partiets kvinnliga kandidater äro: lärarinnan Maiju Pohjanpalo, fru Ida Yrjö-Koskinen, fröken Suoma Lind, lärarinnan Hanna Jaakkola, lärarinnan Ruusu Heininen, fru Amanda Lyytikäinen, lärarinnan Aina Heikkilä samt fru Eveliina Alakulju.

Socialisternas kvinnliga kandidater äro: sömmerskan Ada Nousiainen, vaktmästarehustrun Mimmi Haapasalo, fru Hanna Karhinen, fru Sofia Hjulgren, redaktris Hilja Pärssinen, småbrukaren Anni Savolainen, fackföreningsombudet Aura Kiiskinen, fru Sandra Lehtinen, fru Alma Jokinen, lärarinnan Hulda Salmi, fru Anni Huotari, torparehustrun Hilma Koivulahti-Lehto, kretssekreteraren Hanna Malm, förbundssekreteraren Hilda Herrala, redaktris Miina Sillanpää, fru Mimmi Kanervo, fru Elviira Vihersalo och fru Ida Aalle-Teljo. Inom detta parti förekommer ingen särskild agitation för kvinnolistorna.

Resultatet av valen blir väl knappast känt förrän denna tidning går i press.

Helsingfors 3 aug. 1913.

Anna Lundström.

* * *

Just som tidningen går i press, når oss underrättelse från Finland att följande 20 kvinnor blivit valda:

Annie Furuhjelm, Vera Hjelt, Jenny af Forselles, Dagmar Neovius, Tekla Hultin, Ida Yrjö-Koskinen, Eveliina Alakulju, Mimmi Haapasalo, Hanna Karhinen, Sofia Hjulgren, Hilja Pärssinen, Anni Savolainen, Aura Kiiskinen, Alma Jokinen, Hulda Salmi, Anni Huotari, Miina Sillanpää, Mimmi Kanervo, Elviira Vihersalo, Ida Aalle-Teljo.

Den internationella kvinnorösträttsalliansens

nya publikationer **Woman Suffrage in Practice,** 1913, av Chrystal Macmillan, Marie Stritt och Maria Verone, pris 1: 50 + porto, samt **Report of the Budapest Congress,** pris 1: 50 + porto, kunna nu rekvireras från Rösträttsbyrån, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

En utflykt till några av ungerska statens barnavårdsanstalter.

Rösträttskongressen i Budapest med sina långa förhandlingar, sina till trängsel besökta offentliga möten, där manliga och kvinnliga talare av rang med brinnande entusiasm talade för andlöst lyssnande skaror, med sina imponerande fester där naturskådespel av oförgätlig skönhet, tal och musik fängslade öga och öra, är förbi, — ett minne blott — och vilan bland de ungerska bergen lockar — —. Men ännu vill Ungern bjuda främlingarna något av sina skatter och det kännes närmast som en plikt att ta emot. Och så, arla morgonstunden söndagen 22 juni mötas vi, ett 40-tal av kongressdeltagarna vid Ostbangården. De 4 svenskorna äro i god tid, och där synes d:r Jenny af Forselles hurtiga gestalt, där den gamla, fina mrs Despard, mrs Cobden Sanderson och så det ena efter det andra av från kongressdagarna kända ansikten. — Färdledarinnan, fru Irma von Szirmay, synes dock ej till, och vi börja undra om allt är rätt? Ja, helt visst, där stiger ju själva Königliche Ministerialrat Paul Ruffy, överinspektören för de ungerska barnavårdsanstalterna, upp i kupén och nu även fru Szirmay, som in i det sista haft tusende bestyr för sin skara, och så bär det av. Stadens gator och monument och villastädernas trädgårdar försvinna — snart äro vi ute på slätten — böljande vetefält och vinplanteringar, och här och där i en dunge av accacia- och fruktträd några bondstugor med klängrosor kring dörren.

Kisujszállás, vår första station, är ett större bysamhälle med en statens sömnadsyrkesskola för flickor, kombinerad med en industrianstalt och en fabrik för tillverkning av kläder åt statens skyddslingar. Platsen består sig med borgmästare och kommunalhus, och vi hälsas redan vid stationen högtidligen av den förre och föras därefter i fina, lätta droskor med eldiga hästar, körda av uniformerade kuskar, till det senare och hyllas där med tal och en liten för det högtidliga tillfället komponerad sång samt med de flesta deltagande nationers folksånger. "Vårt land, vårt land", ljuder nu och läraren, den reformerte pastorn, blir överlycklig när d:r Forselles tackar: "tänk, att någon från Finland funnit vägen till deras lilla vrå av världen!" Traktens befolkning deltager med livligt intresse; "feministerna" och kongressen i Budapest har man hört talas om och de gamla kvinnorna, med av tungt arbete präglade gestalter, se på oss så vänligt förstående — en av dem räcker mig en blombukett, en annan, till synes mycket fattig, säger något —; var meningen att tigga? Nej, visst icke, hon sade endast: "Gud gjorde oss alla!"

Åter i vagnarna och nu till en utställning av barnens arbeten. Flickorna arbeta par om par vid sina sybågar. Deras utbildning i denna sömnadsskola pågår mellan deras 12:te och 15:de år; sedan anses de färdiga att försörja sig själva och få arbeta för egen räkning vid fabriken, som har stor export av handbroderier. Ett visst övervakande fortsätter till deras 20:de år; att denna övervakning sker med stor kärlek till barnen och stort intresse för deras välfärd hör man på det sätt varmed herr ministerialrådet talar till "sina barn". Huruvida det är så nyttigt för flickorna att många timmar om dagen sitta böjda över bågarna, kan väl ifrågasättas.

En artikel i "Die westungarische Volkstimme" om barnarbete i Ungern låter förstå att det, trots det att man i Ungern med rätta är stolt över sin barnavård, dock finnes åtskilligt ännu att förbättra, och dödlighetsstatistiken i den av chefsläkaren för barnasylen i Nagyvarad, d:r M. Edelmann, till vår ära publicerade broschyren bekräftar detta.

Besöket i K. avslutas med en av flickorna tillredd och serverad måltid hos fabrikens ägare, herr Kunz; barnen sjunga ungerska folkvisor, och så blir det tacksamhetstal, varibland fru Bruces för Sverige gör sig bra, och så bär det åstad. Nu går färden över den ändlösa slätten, pusztan — brunnsstänglarnas trianglar och en och annan poppel teckna sig mot den klarblå himlen — här och där synes en boskapshjord och överallt som vita snöflingor gäss och ankor — slätten har liksom havet något mäktigt och fängslande, och sätter sin prägel på folket som lever där. Det tjänar till intet att skynda med sådana vidder framför sig — befolkningens gång är ock präglad av lugn värdighet — *magyaren* är stolt, och vi förstå att han har anledning därtill, när vår reskamrat, den sympatiska unga doktorn, förtäljer om landets minnen, om saga och sång.

Nu äro vi i *Debreczen.* Stadens hälsning framföres av borgmästare och råd, damerna överräcka blomster och efter i hast intagna förfriskningar bär det av på rundtur — först den gamla minnesrika reformerta kyrkan, där efter de nationella striderna 1848—49 Ungern av Kossuth förklarades för republik — så några andra sevärdheter och sist *barnasylen.* "Systemet" förklaras av herr ministerialrådet, men de stackars små och deras fostermödrar vänta oss sedan flera timmar i trädgården, och så få de då äntligen sjunga för oss och fostermödrarna med stolthet visa sina små skyddslingar. Ett praktiskt exempel på hur staten omhändertager barnen få vi även; en man, nyligen bliven änkling, kommer för att avlämna sina tre barn, som han ej anser sig kunna sköta. Barnen mottagas utan vidare, men undersökning verkställes och fadern får, liksom andra försörjningspliktiga i liknande fall, bidraga till barnens fostran och vård efter råd och lägenhet.

Det är kväll efter en lång dag, men ännu återstår stadens festbankett med hyllnings- och tacksamhetstal — ett förstklassigt zigenarkapell med en världsberömd "primas" spelar och efter måltiden dansas czardas.

Följande morgon i god tid går färden vidare till *Nagyvarad.* Mottagningen här, ej mindre högtidlig — en glad överraskning beredes oss svenskar, när vi här i hjärtat av Ungern hälsas på vårt eget modersmål — en svensk tidningsman är bosatt här och ett par ungrare ha varit flera år i Sverige och tala vårt språk flytande; en av platsens sex dagliga tidningar har till och med en hälsning på svenska "till de skandinaviska gästerna". Vi hälsas där som "de nya tankarnas banérförare", som "den nya världens kvinna, vilken kommit att med sina skatter överraska den av blott manligt tänkande vänstervridna världen". — "Om Ni ock ej förstå vårt ungerska språk, förstå Ni dock det språk, som yttrar sig i våra känslor och handlingar, våra strävanden och vår kamp." Och så bad man oss att ej skriva det hjärtliga mottagandet vi fått blott på gästvänlighetens och det ungerska temperamentets konto. "Denna stad är bekant som en drivbänk för den nya tidens tankar. Vi tvinga själva solen att med mera värme uppdriva våra skott och plantor. Eder skola vi ock tvinga att giva oss en del av vad Ni med arbete och möda förvärvat Eder. Vi bedja Eder som gästgåva om ett par lektionstimmar till gengäld för vårt bröd och salt." "Som påbröd" ber man oss hemma omtala, att man icke i Ungern lever i barbariets mörker. (*Den bönen* har varit oss alla en lätt sak och en stor glädje att uppfylla.)

Efter lunch och besök vid den under den framstående chefsläkaren d:r M. Edelmann stående barnasylen, en verklig mönsteranstalt, blev mycket riktigt "offentligt möte" under ledning av ordföranden i stadens "feminist"-förening, fru Huzella, som vältaligt hälsade främlingarna och framhöll sambandet mellan kvinnornas krav och barnavården. Med eljenrop och ljudligt bifall mottogs det löfte, som stadens borgmästare gav att själv ingå i männens förening för K. P. R. och att taga hela magistraten med. Gästernas improviserade tal väckte även mycket bifall.

Efter mötet sitta vi åter upp i de väntande vagnarna och ila fram över slätten till det närbelägna badet *Püspökfürdö,* känt redan av romarna för sitt varma, hälsobringande vatten. Solen sjunker röd vid horisonten, och ängsknarren minner oss om att det är midsommarafton.

När vi sent på kvällen åter äro i staden, kunna vi ej skiljas åt — ännu någon timme måste vi språka med våra nya vänner om politik, barnavård, rösträtt och mycket annat. Avskedet från Nagyvarad följande morgon skulle kännas svårt om ej så många av våra nyförvärvade vänner medföljde till byn *Nagyszalonta,* där vi, förutom minnen efter nationalskalden Arany, få se flera av de hem, som mottaga skyddslingar från barnasylen i Nagyvarad. Nog är här väl uppfiffat till vår ära, men luften i bostäderna är bra och folket, även de som ej tyckas väntat besök, synas renliga och skönhetsälskande. Barnen stanna ofta som egna hos fosterföräldrarna. Emigrationen utgör även i Ungern en stark åderlåtning och gör en förstärkning av arbetskraften väl behövlig.

Dagen, som även bjudit på en officiell måltid, avslutas med "Garden-party" hos en herr och fru Sternthal. Vilan under de höga, skuggrika accaciorna blir dock ej lång — än en gång kallas till uppbrott och nu måste vi verkligen säga farväl — men ännu när tåget glider ut från stationen, klingar den vemodigt vilda Racoczy-marschen till avsked. — — Sent glömma vi Nagyvarad och Nagyszalonta!

Det kostar en viss ansträngning att nu möta nya ansikten och att i *Szeged* (staden, som 1879 helt förstördes av en översvämning, men som på kejsarens bud uppstod skönare och rikare än förut) få en massa nya intryck. Även här är vårt besök sedan länge förberett, och det är synd att tiden är så allt för kort. Programmet omfattar, som en av den mötande deputationen humoristiskt förklarar, fem gånger barn och två gånger mat. Utrymmet tillåter mig ej närmare redogöra härför och ej heller för uppehållet på återvägen vid badet Palics. I Szeged spelade zigenare mera fängslande än någonsin och vid affärden hördes för sista gången Racoczy-marschens trumvirvlar och breda ackord.

Förutom allt det lärorika denna tur bjudit, har den lämnat ett totalintryck av hjärtlig gästfrihet, av blommor och musik — men musiken klingade oftast vemodig — vemodigt ljuda ock våra avskedshälsningar i Budapest: farväl, tack och farväl — lev väl! *G. K.*

Östermalms Sjuk-, Vilo- & Förlossningshem

12 Floragatan STOCKHOLM, 2, 3 o. 4 tr. *(hiss). Telefoner: Riks 90 12. Allm. 12 50.*

Läget för sjuk-, vilo- och förlossningshemmet är tyst och ostört. Soliga rum. All nutida komfort. Operationsrum. Badrum, med fullständiga elektr. ljusbad, med eller utan massage, *även för andra än hemmets patienter.* De strängaste fordringar på hygien uppfyllda. Telefoner i varje våning. Gott dietiskt bord. Fritt val av läkare och ackuschörska.

Ref.: Prof. ALIN, D:r E. O. HULTGREN, D:r ARTHUR FÜRSTENBERG, D:r ARNOLD JOSEFSON. Föreståndarinna **Hilma Fredlund,** f. d. föreståndarinna vid Stockholms sjukhem, Skuru o. vid Drottninghuset.

En pilgrimsfärd.

Sommarens stora händelse inom den engelska rösträttsvärlden är den "pilgrimage", som anordnats av National Union of Women's Suffrage Societies (den engelska landsföreningen, vars ordförande är mrs Fawcett). Från norr, söder, öster och väster ha under sommaren dess färger vajat över landsvägarna till London, och det röda, gröna och vita har till hundratals byar och städer i hela England bragt budskap om de laglydiga rösträttskvinnornas fasta hopp och outtröttliga energi.

Ändamålet med färden var trefaldigt: 1) att uppmuntra det personliga deltagandet i rösträttsarbetet; 2) att visa oriktigheten i det ofta upprepade påståendet att de stridande rösträttskvinnornas taktik vänt den allmänna opinionen i landet mot kvinnorösträtte, och 3) att nå så många som möjligt av landets befolkning och för dem klargöra innebörden av kvinnans rösträtt.

Deltagandet i färden har varit storartat. På 8 olika huvudvägar drogo rösträttskvinnorna mot London, och otaliga voro de bivägar, på vilka ständigt nya skaror slöto sig till dem. Den första processionen startade den 18 juni från Newcastle, där över 100 ivriga rösträttskvinnor började färden med fanor och musik, och dagen efter satte sig n:r 2 i gång från Landsend, Englands sydligaste udde. Alla deltagarna ha visat en outtröttlig energi och en aldrig svikande offervillighet; många vandrade hela vägen, andra voro med om en vecka, två eller tre veckor o. s. v. — många som bara kunnat komma ifrån över en söndag, ha givit denna åt saken och följt med så långt de kunnat.

Hög ålder tycks ej ha utgjort något hinder för deltagande. En deltagare var hela 95 år. Från Irland kommo dess båda äldsta rösträttsvänner, mr och mrs Haslam, båda ett gott stycke in på 80-talet, ett lika gammalt par kom från Wales, och 70 år tycks rent av ha varit en vanlig ålder. Från Cornwall kom en av denna trakts veteraner, mrs Ramsay, även hon över 80 år. Vid ett tillfälle berättade hon huru bedrövade hon och hennes dotter, en medicine doktor, varit, då denna senare blivit hindrad att deltaga i färden, men hur hon till sist fått en idé: "Men varför skulle inte mamma gå med?" Ja, varför? Och mrs Ramsay tänkte: jag kan väl alltid följa med första dagen till en uppmuntran för de andra som äro yngre. Så hade emellertid den ena dagen lagts till den andra, och innan hon hunnit besluta sig för att avbryta färden, var hon framme i London — efter 6 veckors fotvandring. En särskild entusiasm väckte naturligtvis mrs Fawcetts deltagande i färden. Trots sina 65 år slöt hon sig efter hemkomsten från Budapestkongressen till tåget och var med om alla dess strapatser, alltid outtröttlig i att tala på små improviserade möten vid vägkanten. En betydlig del av pilgrimernas verksamhet bestod nämligen i att vid alla möjliga tillfällen göra propaganda för rösträtten, genom att tala till vem de träffade på vägarna, genom stora demonstrationsmöten om kvällarna, genom utdelande av tidningar och flygblad, medförda på en särskild lastvagn.

Vad befolkningens mottagande av pilgrimerna beträffar, var detta i det stora hela synnerligen välvilligt. Särskilt i Cornwall och södra England mötte pilgrimerna det livligaste intresse, icke minst från de lokala myndigheternas sida, och överallt kommo stora åhörareskaror — stundom uppgående till över 15,000 — till deras möten. Ensamt i Cornwall såldes 80 dussin Common Cause (N. U. W. S. S:s tidning) och utdelades över 10,000 flygblad.

Pilgrimerna från norra England hade under en stor del av vägen synnerligen obehagliga förelöpare i en del medlemmar av antiföreningen, som vandrade samma väg ett par dagar i förväg, varvid de anordnade möten och ivrigt uppmanade åhörarna att ställa till bråk vid de möten pilgrimerna sedan anordnade på samma ställen. På en del platser följde man dessa uppmaningar, och mötena stördes av skrän och tjut och ibland t. o. m. stenkastning. På ett ställe höll mötet på att upplösas på grund av en drucken mans bråk, då en präst bland de närvarande föreslog att den druckne skulle placeras på estraden som ett exempel på de män, som ha rösträtt. Förslaget väckte allmänt jubel, ordningen återställdes, och mötet kunde fortsättas.

Många flera äro emellertid de platser, från vilka det berättas om det bästa mottagande och det livligaste intresse även i dessa delar av England. I en stad visade fackföreningarna prov på sin ställning till frågan genom att bilda en hederseskort för den talarinna, som hade i uppdrag att redogöra för ändamålet med pilgrimsfärden för en åhörareskara, som vid ett föregående tillfälle visat sig bråkig och besvärlig. Präster, universitetslärare, parlamentsledamöter, det praktiska livets män och på olika områden framstående kvinnor erbjödo gång på gång sina tjänster som talare vid mötena.

Den 25 juli hade alla de olika processionerna äntligen nått fram till London, och samma kväll höllos 30 välkomstmöten i olika delar av staden. Dagen efter, den 26 juli, ägde pilgrimsfärdens upplösning rum, vilket skedde genom ett storartat demonstrationsmöte i Hyde Park, besökt av 60- 80,000 människor församlade kring 19 talarstolar, alla uppresta i en cirkel kring "the reformer's tree" — en plats som varit vittne till så gott som allt offentligt missnöje och alla offenliga protester i England. Största uppmärksamheten tilldrog sig den tribun, från vilken mrs Fawcett och mrs Chapman Catt talade, båda kraftigt understrykande betydelsen av kvinnorösträtten för ett effektivt bekämpande av den vita slavhandeln. Mötet hade tagit sin början kl. 5, och kl. 6 gavs med hornstötar signal till resolutionen, vilken i all sin enkelhet lydde: "Detta möte fordrar ett regeringsförslag om rösträtt för kvinnor." Så få röster höjdes mot denna resolution, att man praktiskt taget kan säga, att den fattades enhälligt. Stor entusiasm rådde under hela mötet, tidningar och flygblad hade strykande åtgång, och var pilgrimerna visade sig, hälsades de med ljudliga "cheers".

Den förnämsta betydelsen av en pilgrimsfärd som denna ligger i den visshet den givit de kvinnor, som i snart 50 år outtröttligt arbetat för rätten att tjäna sitt land, att de ha så stora skaror bakom sig i sitt krav på denna rätt, samt däri att den hos var och en av sina deltagare ingjuter en levande känsla av just hennes egen personliga insats i arbetet.

Ester Brisman.

RYNKTINKTUR

Majorskan Edmann

borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag.
I parti och minut i

FRANSKA PARFYMMAGASINET
Hovleverantör
21 Drottninggatan 21, Stockholm
samt i **förnämsta Parfymaffärer.**
(A. F. 1555).

Ur sommarbarnsjournalen.

Ett apropos till opinionsyttringen.

Av Frigga Carlberg.

Motto: *Kvinnans plats är i hemmet.*
Gammalt bekant riksdagscitat.

"Anmälning av sommarbarn kl. 10—12 f. m." stod anslaget på min tamburdörr under maj och juni månader, men det hindrade icke att ringningarna ibland började redan kl. 8 eller 9. Förklaringarna kommo i rivande fläng: "Ser frun, jag kommer från kontorsstädningen och ska bort te Petterssons och mangla halv nie. Glöm inte barna — frun känner mina omständigheter." — Och borta är hon, utan att jag hinner göra henne en enda fråga. Jag känner, som sagt, hennes "omständigheter" — en sjuk man, sex minderåriga barn och 10 kr. i månaden från fattigvården — en kvinnas nästan övermänskliga arbete som familjeförsörjare, som husmor, mor, sjuksköterska m. m. m. m.

Kvinnans plats är i hemmet!

Jag tycker mig med ens förflyttad till åhörareläktaren i Första kammaren, lysnande till en sonor manlig stämma, som **förkunnar denna av ingen kvinna — men av Sveriges lagstiftning — motsagda sats** och hör hur talaren applåderas av sina kolleger.

— Andersson lofte se till ungarna, mens jag rände hit, säger en annan, men jag har inte ett ögonblicks ro, när jag vet han är ensam med dem, han har inte mer förstånd på barn än en fluga. Frun glömmer väl inte Lisa och Sven och Per och Greta — och lilla Daga, förstås. Då hon gör det sista tillägget, är hon redan utanför tamburdörren för att fortast möjligt intaga sin plats i hemmet.

— Skulle frun inte kunna hjälpa mig av med spädbarnet också, ber en liten ömklig blek kvinna och hostar styggt, så jag kunde börja arbeta.

— Men den lille är ju bara sex veckor, och ni ger honom väl di?

— Ja, det gör jag, men det är så svårt att höra hur "han" jämt skäller för att jag inte arbetar och hjälper till att försörja barnen.

— Er man begär väl inte att ni ska gå till fabriken, när ni har fem barn, det minsta bara sex veckor?

— Jo, han tycker det är orättvist att han ensam ska slita för oss. Och det är det ju.

— Sliter inte ni i hemmet för honom och barnen?

— Joo — men det räknas inte.

— Nej, det räknas icke, även om ni i det slitet mister ungdom och hälsa och livsmod och offrar er sista blodsdroppe. Och det kommer aldrig att räknas för **något, förrän kvinnan fått politisk rösträtt** och kan kräva aktning för sig och sin "plats i hemmet". — Ni har ju läst flygbladen ni fick? Och visat dem för er man, som jag sa er?

— Jo då, och jag vill så gärna skriva mitt namn på listan.

— Tycker er man också att kvinnorna ska ha rösträtt?

— Å, visst inte. Han sa att fruntimren ska sköta sitt hem och sina barn och inte lägga sig i politik, som herrarna i riksdagen säger.

— Ändå vill han att ni ska ha fabriksarbete och försumma hem och barn därigenom?

— Ja, jag vet inte hur han får'et att gå ihop, och om jag frågar honom, så säger han att det begriper jag inte. Får jag då säga honom att frun kan inte ta den lille? Jag vill ju helst behålla honom själv — fast det är svårt att få höra så många hårda ord för det.

Där hon skrev sitt namn på listan, blev en plump — vållad av en moders glädjetårar över att få behålla sin plats i hemmet — mot mannens vilja.

Detta är icke ett enastående fall.

Medan mammorna i tamburen vänta på att deras tur skall komma, studera de rösträttslitteratur, och diskussionen blir stundom mycket livlig, fastän enigheten är odelad. Flera av hustrurna tala med stolthet om att deras män gilla saken och ha uppmanat dem att skriva sina namn på listan. — "Min gubbe blev så himlaarg", höres en upprörd röst, "då han fick läsa flygbladet och sa, att jag skulle hälsa dendär rösträttsfrun och hon behöver inte sätta **dumheter i huvet på mig — 'vi karlar kan slå ut rutor själv', sa han.** — Och ska den konsten vara detsamma som politisk rösträtt, så är han en riktig storkaxe. Förra månaden fick jag tvätta en hel dag åt vicevärdinnan för två fönsterrutor som gubben slagit sönder i fyllan och villan."

— Rösträtt? Tacka för det att jag vill ha politisk rösträtt, ljuder en kraftig stämma, som jag känner igen att tillhöra en synnerligen duktig "hjälpgumma", särskilt varmt rekommenderad av föreståndarinnan för Göteborgs arbetsförmedlingsanstalt.

— Jag undrar vilken av oss båda som mest förtjänar att ha rösträtt — han eller jag? Är det inte jag som försörjer familjen kanske? Får jag inte till och med hålla gubben med fylla för husfridens skull? När vi i vintras var hos prästen och skulle varnas, och han talte så vackert om plikt och försoning och ungdomskärlek, och gubben gråt, så tårarna tillrade i skägget på'n och lovade bättring, så var jag ett nöt som vanligt och trodde på hans ord och satte mig ut för en kostym åt honom för 30 kronor. Två gånger i vår har jag fått lösa ut den — en gång med 15 kronor och en gång med 12. Och var matbit ungarna stoppar i sig och vartenda plagg de har **på sig, är det jag som slitit ihop. Är det** han som bör rösta för lagar, som rör rätt och ordning i landet, eller är det jag?

Svaret hon fick borde ha tillfredsställt henne, och hennes första fråga, när hon kommit in och skulle anmäla barnen för sommarvistelse på landet, var efter listan för att skriva sitt namn.

— Låt barnen komma ut, snälla frun, så de slipper hemmet de veckorna, bad hon. Och så sprang hon — hon hade försummat en hel arbetstimme, där hon var sysselsatt med rengöring vid ett bygge.

Kvinnans plats är i hemmet!

Den nästa såg så glad och pigg ut, **att jag** måste fråga henne, om hon vunnit en större summa på lotteri.

— Ja nästan, gubben har fått två år på Härlanda för inbrott, och nu har jag det så gott, så jag vet knappt att jag har ett hem. Jag har tagit ledigt från fabriken i förmiddag för att anmäla barnen till landet.

Kvinnans plats är i hemmet!

Ännu en bild — den sista — måste jag ta med. Det är en ung kvinna med ett blekt, tärt ansikte och djupa, sorgsna ögon. Jag känner hennes historia sedan fyra år tillbaka, då hennes yngsta barn föddes. Det var dagen före julafton, och hon visste att hennes man, som var sjöman och varit borta över ett halvt år, skulle snart vara hemma. Hon hade inte vågat skriva till honom att hon väntade ännu ett barn — han hade blivit så otålig när Karin kom — och tänkte att han kanske förlåter hen**ne lättare, när allt är över. Och så kom** han själva julafton — —. Hon anklagar honom icke — tvärtom. "Det är ju klart, att när en sjöman efter lång resa kommer hem, så vill han att hustrun ska vara glad och frisk och inte ligga hjälplös i en säng. Och så var det ju kostnaderna också både **för mig och för den lilla nyfödda. Men jag** hade inte trott att han skulle ta det så illa. 'Jaså, är det så fatt', sa han, 'är detta jultrakteringen du bjuder på, så kan du få vara ensam om den!' — Så kastade han en femma på täcket och rusade sin väg, utan att bekymra sig om, att han i farten slog omkull Gunnar, som han alltid tyckt om." — Sen har han aldrig hörts av.

Fattigvården ger henne 12 kronor i månaden, och hon arbetar i en kappfabrik. De två minsta barnen har hon i krubban, och Gunnar har börjat skolan. Nu har läkaren förbjudit henne arbeta efter senaste blodstörtningen.

Kvinnans plats är i hemmet!

Varför göra icke herrar lagstiftare detta till en möjlighet?

Kvinnorna önska ingenting högre och därför äro de med om opinionsyttringen.

JUS SUFFRAGII

tidning utgiven av

International Woman Suffrage Alliance.

Redaktör: Mary Sheepshanks.

Sade utvidgade årgången börjar den 1 september. Utkommer med 12 illustrerade nummer årligen.

Prenumerationsavgiften 4 shillings eller 3 kr. 60 öre insändes i postanvisning till tidningens expedition under adress

7 Adam Street, Adelphi, London W. C.

Från vår läsekrets.

De engelska suffragetterna och deras stridsmetoder

ha givit anledning till en, tyvärr allt för vanlig, sammanblandning av *sak* och *person* — de ha ock givit anledning till många hårda och orättvisa domar över kvinnor, som med alla lagliga medel vilja befordra kvinnornas rösträtt och valbarhet — som de anse av nödvändig med som tåga bestämt avstånd från satsen "ändamålet helgar medlen" och som sålunda bli vilja befordra sin sak genom våldsdåd.

Som den engelska stridande föreningen (the Women's Social and Political Union) ej var representerad vid rösträttskongressen i Budapest, torde man ej göra orätt i att säga, att de flesta där närvarande hörde till den del av allmänheten som fördömde suffragetternas våldsmetoder. En önskan att få ett bestämdare uttryck av motståndet å dessa metoder än den förut i denna tidning omnämnda s. k. suffragetresolutionen delade nog undertecknad med många andra. Ett bevis härpå fick man i de dånande applåder, som hälsade engelskan miss Maud Roy den sedan hon på tal om de stridande suffragetterna yttrat ungefär följande: "Frestelsen att bli en av de stridande har nog kommit till oss litet var, men vi ha tillbakavisat den därför att vi tro, att kvinnorna, genom att söka befordra sin sak genom våldsdåd och lagöverträdelser, under kampen, förlora just *det bästa* som de skola tillföra samhället genom att vinna sin medborgarrätt. Vi äro övertygade att vi skola vinna vårt mål genom att med alla lovliga medel verka för upplysning och genom att vädja till männens rättvisa."

— En känsla av att just detta är den väg vi böra följa, när vi sträva mot målet, torde ha förmått mången att vid kongressen fråga undvika dömande och allt som kunnat leda till inbördes stridigheter för att istället inrikta arbetet på positiva och fredliga åtgärder som kunna vara ägnade att befordra kvinnornas strävan efter politisk rösträtt och valbarhet och alla de plikter och rättigheter, som därmed äro förknippade.

G. av Klintberg.

Vittnesbördet.

Undertecknad läste med stort intresse nya nr 1970 av Ellen Westers livliga skildring från kongressdagarna i sista numret av Rösträtt för Kvinnor. Särskilt gladde det ett rösträttshjärta att läsa om hur mrs Park från Kalifornien — således en kvinna *med* medborgarrätt — icke försummade något tillfälle att under sin resa i Europa göra propaganda för medborgarrätt för andra länders kvinnor. I tanken framställde sig osökt frågan, vad göra vi här hemma i Sverige för att till vårt eget lands kvinnor bringa kunskap om den stora sak, som *vi* tro på och för vilken *vi* arbeta? Visserligen äro vi ute med namninsamlingslistor — några av oss — men vad skulle vi inte kunna göra, om vi besöto oss, alla L. K. P. R:s cirka 15,000 medlemmar, att alltid och allestädes bära vittnesbörd om rösträtten?

För det första, varför bära inte alla rösträttskvinnor det vackra lilla rösträttsmärket? Liksom vitabandskvinnorna den lilla vita rosetten. Tänk vilka tillfällen till propaganda som gå förlorade särskilt under sommaren, då väl de flesta rösträttskvinnor under någon tid äro ute och färdas i landet.

Ingen rösträttskvinna borde ge sig ut på resa utan senaste numret av Rösträtt för Kvinnor i sin väska. Sedan man läst tidningen själv, erbjuder man den till sina grannar eller lägger den efter sig i kupén eller i ångbåtssalongen, även på hotell och restauranter kan man med fördel göra det. Har man gott om utrymme i väskan, tar man också med sig kupongböcker med årskort, listor och flygblad. Det är ingenting som folk bli så tacksamma för som för att få något att läsa på en resa.

Och hur är det, glömma vi inte ofta bort att förse oss med tillräckligt lager av rösträttsbrevkort och agitationsfrimärken? Om med varje postförsändelse från oss rösträttskvinnor ett bud om rösträtt för kvinnor kunde gå ut i världen, skulle redan därmed mycket vara vunnet.

Låt oss alla ta exempel av mrs Park, det levande vittnesbördet för en stor idé.

En ropandes röst.

Olika mening.

Apropos de finska lantdagsvalen.

Den bekanta Strixredaktören Albert Engström har i sin tidning under rubriken "Min personliga mening" låtit en del dagspolitiska spörsmål passera revy, varvid också kvinnorösträtten fått sin beskärda del. De något ensidigt Strixartade synpunkter, som här komma fram ha i ett senare nummer på ett utmärkt sätt blivit bemötta av docenten vid universitetet i Helsingfors Alma Söderhjelm, som såsom *sin* personliga mening förklarar att kvinnan nog blir densamma även sedan hon fått rösträtt och hon fortsätter:

Ack, att du icke kan se, för vilka du gör
dig till hövding!
Icke det är för de män, som hava kultur
och en åsikt,
men för alla de små, de lumpna och miss-
unnsamma,
vilkas fasa det är att dela brödet och äran.
Hör du ej re'n och gläds över smattret av
deras applåder!
Känner du stolthet, min vän, att leda *små-borgerligheten?!*
Albert, min broder och vän, skål för alla
som kämpa,
icke för restriktioner, men för en större
frihet!
Skål för alla som vilja, ärligt och efter
förmåga
giva sitt arbete för sitt folks och sitt fo-
sterlands väl!
Nu över Ålands hav jag åter ställer min
kosa!
Hemma är lantdagsval och allting beror
av *min* röst.
Den skall givas åt dem, som veta att skydda
och värna
frihet mot våld, *svenskt* språk och den
svenska kulturen,
— man eller kvinna är mig i detta stycke
detsamma.
Och jag är säker på, att jag på vägen till
urnan
varken blir ful eller dum eller mindre vär-
dig att älskas. —

— Men, kanske detta, min vän, är blott *min personliga mening.*

Alma Söderhjelm.

Rönninge F. K. P. R.

hade den 27 juli anordnat möte på Skolberga. Fröken G. av Klintberg talade om "Spridda intryck från Budapestkongressen" på ett intresseväckande och klargörande sätt. Unisona sånger utfördes och till sist talade fru M. Bolin, som också i det hela ledde mötet, över den kvinnliga abolitionistkommitténs förslag till resolution i anledning av reglementeringsfrågan, vilken resolution också med acklamation antogs av den till ett 90-tal personer uppgående församlingen.

Alla övriga meddelanden om föredragsresor, möten och samhällskurser måste av utrymmesskäl överstå till nästa nummer.

FÖRLOVADE:

Eric O. R. Johanson
Rosa Flodkvist

Fagersta. Hölö.

(S. T. A. 323493)

Priser som tala!

Finestvål 60 öre, Mandeltvål 74 öre, Aseptin- och Opoponaxtvål 94 öre, Mosaiktvål 96 öre, allt pr kg. Floridatvål 60 öre, Fin pilerad toilettvål 88 öre, Aggtvål 89 öre, Lanolintvål 80 öre, allt pr duss. Rakapparat, nysilver 1.50, nickel 1.—. Heliosflaskan, håller varmt och kallt flera dagar, 2.75. Skrif i dag till AXEL SUNDSTRÖMS EFTERKRAVSAFFÄR Avd. 27, Stockholm.

Önskar Ni Eder

en symaskin, som ger en ***särskildt vacker söm*** vare sig Ni syr i det tunnaste siden eller de gröfsta kapptyger, bör ni köpa

Husqvarna Central Bobbin Symaskin,

ty dessa maskiner hafva genom sin öfverlägsna konstruktion, sin mångsidiga användning och öfriga framstående egenskaper blifvit så omtyckta, att de under de få år de varit i marknaden, trots sitt något högre pris erhållit en verkligt storartad spridning, det bästa beviset för att en vara är god. CENTRAL BOBBIN-MASKINEN tillverkas i två storlekar, en mindre för familjer och syateliérer och en större för skrädderier.

OBS.! Fördelaktiga betalningsvillkor.

P. A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärft.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448)

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: **Drottninggatan 30.**

Filialer: **Humlegårdsgatan 11, S:t Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.**

(A. F. 1401)

Riks 2823 **Stockholms Express** Allm. 2823

(Inneh. A. Lundgren)

14 Holländaregatan 14

verkställer:

Transporter av Pianinon, Kassaskåp, Ljuskronor etc.

Flyttningar (från våning till våning) in- och utrikes.

Packning av Konstsaker och Antikviteter, Budskickningar, Förtullningar, Distributioner billigt och under garanti. (A. F. 1557)

AFFÄRSREGISTER

A.-B. Stockholms Folkbank

Klarabergsgat. 23, Kommendörsgat. 25, Barnhusgat. 16 Flemminggat. 59, Lidingö Villastad.

Sparkasseräkning, kapitalräkning.

Insättningar fr. o. m. En krona.

Skriv eller gör ett besök!

PER HELLSTRÖM

Gummiverkstad, 71 Döbelnsgatan, Stockholm.

Allm. Tel. 24962. Rekommenderar sina reparationer av Slangar och Däck för Automobiler och Velocipeder. Även försäljning av nya Slangar och Däck. Allt arbete under garanti och på kortaste tid. OBS.! Billiga priser.

Allmänna Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm

meddelar till särdeles billiga premier: *Liv-, Blandade Liv- & Kapital- samt Barnförsäkringar.*

Liberala invaliditetsbestämmelser.

Bolaget ansvarade den 31 december 1912 för en livförsäkringssumma av **43,034,188 kronor.**

Ombud antagas genom Huvudkontoret eller resp. Distriktskontor.

Juridiska uppdrag

av alla slag utföras *till bevisligen billigaste pris* genom

Affärs- och Juridiska Byrån Skåne.

Stora Nygatan 13. Allm. Tel. 24027.

Innehavare:

Advokat ADOLF OLSSON. Privatdetektiva uppdrag.

CENTRALFÖRMEDLINGEN

(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44

Förmedlar tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.

Anskaffar våningar o. rum (möbl. o. omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt.

Kontorstid 10—5, Lörd. 10—4. A. T. 2313. R. T. 12834.

(A. F. 1639)

KONSTTVÄTT.

Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder för rengöring på luktfri väg av alla sorters **Gardiner, kulörta broderier, äkta spetsar, klädningar, siden, ylle och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m., m. m.** Allt till billigaste priser.

Allm. Tel. Sö. 251.

ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

BERNHARD HELLQVIST

Dekorationsmålare

REKOMMENDERAS

STORGATAN 20 A. T. Ö:m 1095

NOTARIE P. G. CARLSON

A. T. Br. 4600

Stockholm Stortorget 16

Rättegångar

Inkasseringar - Deklarationer

M. Nilssons Bokbinderi

Appelbergsgatan 48, Stockholm

Allm. Tel. 28042

utför allt vad till yrket hörer.

Order till landsorten emottagas.

Förstklassigt arbete! Moderata priser!

(A. F. 1583)

HAR NI KYLDA HÄNDER

grov, rynkig eller röd hud, använd då endast den berömda och mest välgörande ***Hudcrême Skin Food.*** Pris 1:25 och 2 kr. pr burk. Sändes mot postförskott (porto 40 öre) endast från

GUSTAF E. LINDSTRÖM

Holländaregatan 8 B, Stockholm C.

(A. F. 1384).

Elektromek. Verkstaden STAR

(Innehavare O. Brokvist)

50 Linnégatan 50 — Sthlmstel. 269 69.

Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobiler och motorbåtar. Uppsätter automataparater, ringledningar, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater af alla slag.

FRU EDITH JOHANSSONS Damskrädderi

rekommenderar sig härmed i ärade kunders benägna hågkomst. Obs. priserna de vanliga).

Tel. Riks 6099. Allm. 6020. Bemärk nya adressen BIRGER JARLSGATAN 18 uppg. D, 1 tr. (A. F. 1371)

Välj ett vackert arbete hos

ESTHER FLYBORG

Tapisseriaffär

Götgatan 15, 1 tr. Allm. Tel. 20687 **Malmskillnadsgatan 48 A** Allm. Tel. 4825

Vesterlånggatan 52, Allm. Tel. 21847

OBS.!

Önskar ni stilfulla och välgjorda möbler? Gör då ett besök

MÖBELAFFÄREN

Gamla Kungsholmsbrogatan 26, Malmskillnadsgatan 19

A. P. Anderson.

Emma Grönbergs Pensionat

15 A Norrlandsgatan 15 A

(2 min. väg. från Norrmalmstorg och Kungsträdgården)

Tysta, komfortabelt möblerade rum från 2 kr. Hiss, elektr. ljus. Värmeledning, W. C. Ringledning i alla rum.

English spoken. Deutsch sprechen. A. T. 11447. R. T. Norr 505.

Rösträtt för Kvinnors

sextonde nummer 1913 innehåller bl. a.:

Med männen för fosterlandet.

Lantdagsvalen i Finland. De kvinnliga kandidaterna. Av *Anna Lundström.*

En utflykt till några av ungerska statens barnavårdsanstalter. Av *G. K.*

En pilgrimsfärd. Av *Ester Brisman.*

Ur sommarbarnsjournalen. Av *Frigga Carlberg.*

Från vår läsekrets.

Olika mening.

PROVA det utav *alla* omtyckta **SMUL-TÉET** á 2.50 och 2.75 pr kg.

Sändes till landsorten mot postförsk. eller efterkraf endast från

STOCKHOLMS TÉIMPORT, STOCKHOLM 2.

Stockholm, Ivar Hæggströms Boktryckeri A.-B., 1913.